



# ÉSZTORSZÁG



**ÉSZTORSZÁGBAN NINCS ÁTFOGÓ, NEMZETI SZINTŰ TEHETSÉGAZONOSÍTÓ VAGY TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAM. AZ ÉSZT OKTATÁSI RENDSZER UGYANAKKOR SZÁMOS LEHETŐSÉGET KÍNÁL ARRÁ, HOGY A TEHETSÉGES TANULÓK KÉPZÉSE MINÉL VÁLTOZATOSABB LEGYEN.**

Ezen intézkedések végrehajtása a pedagógustól, az ő készségeitől és tudásától függ, valamint attól, hogy az adott oktatási intézmény szintjén milyen fontosnak tartják a tehetségesek számára a többlet lehetőségek biztosítását.

2010 és 2018 között az alap- és középfokú iskolákkal kapcsolatos törvény 46. paragrafusa határozta meg a tanulók sajátos nevelési igényeit, és a tehetséggondozást a lehetséges sajátos nevelési igények egyikének tekintette. A hatályát veszített bekezdés így szólt: „A tanuló tehetségét e törvény alkalmazásában sajátos nevelési igénynek kell tekinteni, ha a tanuló magas képességei révén kiemelkedő eredmények elérésére képes, és egyenként vagy együttesen a következő területeken kiemelkedő képességekkel rendelkezik: általános értelmi képesség, tanulmányi képesség, kreatív gondolkodás, vezetői képesség, képző- vagy előadóművészeti képesség, pszichomotorikus képesség”.

A jelenleg hatályos törvény a tehetségről a 37. paragrafus (4) bekezdésében tesz említést és leírja, hogyan kell támogatni a tehetségesek fejlődését, de a tehetség természetére már nem tér ki. Ennek alapján a tehetséges („gifted”) tanulónak biztosítani kell az egyéni tanterv végrehajtását az iskolában, és szükség esetén a szaktanárok vagy más szakemberek által nyújtott kiegészítő oktatást különböző képzési programokon vagy oktatási intézményeken keresztül. Ezek anyagi hátterét az iskolák fenntartójának (pl. önkormányzatnak) kell biztosítania.

Az észti oktatási információs rendszer (EHIS) a különleges szükségletek osztályozásán keresztül gyűjti a tehetségre vonatkozó adatokat. A tehetséges tanulót akkor tüntetik fel a rendszerben, ha egy vagy több tantárgyból kiemelkedő tanulmányi eredményt ért el, beleértve a nemzeti és/vagy nemzetközi tanulmányi és/vagy kutatási versenyeket, vagy ha egy tantárgyat más oktatási vagy kutatási intézményben (pl. felsőoktatási intézményben) mélyrehatóan tanulmányozza, és egyéni tantervvel rendelkezik szellemi képességeinek fejlesztésére.

A jelenleg hatályos törvény a tehetségről a 37. paragrafus (4) bekezdésében tesz említést és leírja, hogyan kell támogatni a tehetségesek fejlődését, de a tehetség természetére már nem tér ki. Ennek alapján a tehetséges („gifted”) tanulónak biztosítani kell az egyéni tanterv végrehajtását az iskolában, és szükség esetén a szaktanárok vagy más szakemberek által nyújtott kiegészítő oktatást különböző képzési programokon vagy oktatási intézményeken keresztül.

## Az észti iskolák a gyakorlatban többféle módszert alkalmaznak a tehetségek gondozására:

a.) Tanórákon vagy azokon kívül nyújtott kiegészítő, egyénre szabott oktatás, pedagógiai szakemberek kiegészítő oktatási szolgáltatásai vagy adott esetben az egyéni vagy csoportos korrepetálás;

b.) Egyéni tanterv bevezetése: az iskoláknak módjában áll a tanuló igényeinek megfelelően szabadon változtatni a tanulás idején, tartalmán, folyamatán vagy környezetén;

c.) Szintcsoportok kialakítása: bizonyos tantárgyak (pl. matematika) esetében kiscsoportok kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók tudásuknak és képességeiknek megfelelő oktatást kapjanak;

d.) Integrált tantervek kialakítása: az általános oktatási és a szakirányú gyakorlati képzés egyidejű biztosítása több oktatási intézmény tantervének összehangolása révén (pl. a zene vagy a balett iránt érdeklődő tehetséges diákok számára);

e.) Rugalmas tantárgyválasztás: egyes iskolák már az első évfolyamtól kezdődően biztosítják a lehetőséget, hogy a tanulók érdeklődési körüknek megfelelően „szakosodjanak” (jellemző a zene vagy reáltárgyak esetén);

f.) Az APEL módszer (az előzetesen megszerzett tudás mérése és elismerése) bevezetése az általános oktatásban, így pl. lehetőséget nyújtani az iskolán kívül felvett választható kurzusok figyelembevételére;

g.) Az egyetemeken által kínált tanulmányi lehetőségek kihasználása. a Tartui Egyetem Természettudományi Kara pl. általános és középiskolások számára kínál kurzusokat a matematika, a fizika és csillagászat, a kémia és egyéb reáltárgyak területén, míg a Tartui Egyetem tanárok számára is kínál tanfolyamokat;

h.) A tanulók elismerése: minden iskolának megvan a maga gyakorlata a kiemelkedő teljesítményt nyújtó diákok elismerésére, az észti oktatási és kutatási minisztérium pedig külön rendeletet alkotott az elismerési rendszer kapcsán, amelyet az egyetemi felvételnél is figyelembe vesznek.

A tanárok fontos szerepet játszanak a tehetséges gyerekek azonosításában és fejlesztésében. Rendelkezniük kell a szükséges ismeretekkel és készségekkel, ezért az észti tanárképzés részeként a hallgatók számos olyan tantárgyat tanulnak, amelyek többek között a tehetséges tanulókkal való munkájukat támogatják.

**A Tartui Egyetem tantervében az osztályfőnökök számára külön választható tantárgyként szerepel a "Tehetséges tanulók az osztályteremben", amelynek célja bemutatni**

a tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai módszereket;

a tehetséges tanulók kognitív, szociális és érzelmi szükségleteinek kezelési módjait;

a tehetségek azonosítására szolgáló módszereket és a minősítési skálák használatát;

a sajátos oktatási igényekhez igazodó tanulás lehetőségeket.

Az iskolarendszer mellett a különböző tanulmányi versenyek jelentenek biztos módot tehetséges fiatalok azonosítására és fejlődésük ösztönzésére. Észtországban a versenyeket a Tartui Egyetem Természettudományi Kara, a Tallinni Műszaki Egyetem, a Tallinni Egyetem és az egyes tantárgyi szakszövetségek szervezik. A legtöbb esetben először megyei vagy regionális előválogatót rendeznek, majd ezt követi az országos döntő. A döntő fordulókban sikeres diákoknak lehetőségük van arra is, hogy Észtországot képviseljék a nemzetközi olimpiákon.

A versenyek kapcsán az alulfinanszírozottságot szokták kihívásként kiemelni, mert a felkészülést gyakran fizetés nélküli önkéntes munkának tekintik az iskolák. A tehetséges diákok azonosításának és fejlesztésének elszalasztását a kutatók komoly problémának tartják egy olyan kis ország számára, mint Észtország, ahol a demográfiai trendek miatt csökken a munkaképes korú népesség, ugyanakkor egyre nagyobb szükség van a csúcstechnológiai és kutatásintenzív munkahelyek arányának növelésére.

\* Forrás : Kadi Sebak kutató észti nyelvű anyag. Észtország az itt bemutatott programok mellett számos civil háttérű hagyománnyal rendelkezik a tehetséggondozás területén, ez a bemutatott anyag az átfogó, országos szintű programokat vizsgálja, de nem terjed ki a lokális, vagy civil szervezetek által végzett tehetséggondozásra.